

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΛΟΓΩΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση : Ευαγγελιστρίας 2
Ταχ. Κώδικας : 101 83
Πληροφορίες : Παρασκευή Καλδή
Τηλέφωνο : Θεοδόσιος Φλώρος
: 213136 1311
: 213136 1131
E-mail : ekloges@ypes.gr

ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ
Αθήνα, 8 Ιουνίου 2023
Αριθ. πρωτ.: 50598

ΠΡΟΣ
Πίνακας Αποδεκτών

Αριθ. Εγκυκλίου: 724

ΘΕΜΑ: «Διαχείριση οικονομικών, ιδιωτική χρηματοδότηση και προβολή των συνδυασμών και των υποψηφίων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου των βουλευτικών εκλογών της 25ης Ιουνίου 2023».

Εισαγωγικά

Για την προβολή, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών κατά τις εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023, εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του ν. 3023/2002 (Α' 146), όπως κωδικοποιήθηκαν με το π.δ. 15 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων από το κράτος, τα έσοδα, τις δαπάνες και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών κομμάτων και των υποψηφίων ή/και αιρετών της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και την προεκλογική προβολή τους» (Α' 39).

Η κωδικοποίηση των προαναφερθεισών διατάξεων με το π.δ. 15/2022 συγκεντρώνει τις διάσπαρτες διατάξεις με τις οποίες τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε ο ν. 3023/2002, προσφέροντας εν προκειμένω τη δυνατότητα στα πολιτικά κόμματα, τους συνασπισμούς κομμάτων και τους υποψηφίους ή αιρετούς της Βουλής των Ελλήνων να διαχειριστούν ολοκληρωμένα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους κατά την προεκλογική περίοδο.

Βελτιωτικές μεταβολές και αναθεωρητικές παρεμβάσεις σε συγκεκριμένα σημεία των ανωτέρω διατάξεων, που αφορούν σε αποσαφήνιση ορισμών, νοηματική ολοκλήρωση του περιεχομένου των διατάξεων, αλλά και σε επί της ουσίας τροποποιήσεις ή εξορθολογισμό και αναπροσαρμογή επιβαλλόμενων προστίμων, αποτυπώνονται στο ΜΕΡΟΣ Δ' του ν. 4954/2022 (Α' 136). Έτσι, στην παρούσα εγκύκλιο, περιλαμβάνονται και μεταγενέστερες του π.δ. 15/2022 ρυθμίσεις, που εισήχθησαν με το ν. 4954/2022, καθώς

και το ν. 5027/2023 (Α' 48).

Στις ενότητες που ακολουθούν περιγράφεται αναλυτικά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, για την ενημέρωση των πολιτικών κομμάτων/ συνασπισμών και των υποψηφίων βουλευτών.

Όπου στο παρόν κείμενο αναφέρεται η φράση «Επιτροπή Ελέγχου» νοείται η Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 25 του ν. 5026/2023 (Α' 45).

Α. ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ-ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΣΟΔΩΝ

Προεκλογική περίοδος: Η προεκλογική περίοδος για τις βουλευτικές εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023 αρχίζει την Τρίτη, 30 Μαΐου 2023, δηλαδή την επομένη της ημέρας δημοσίευσης του διατάγματος διάλυσης της Βουλής και προκήρυξης των εκλογών (π.δ. 45/2023, Α' 99).

Κατά την προεκλογική περίοδο προκύπτουν υποχρεώσεις για τους συνδυασμούς και τους υποψηφίους, αναφορικά με τις δαπάνες και την προβολή τους και, ως εκ τούτου, εφαρμόζονται για αυτούς οι διατάξεις του π.δ. 15/2022.

Περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων: Η διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων των προσεχών εκλογών της 25ης Ιουνίου 2023, οι οποίες θα διενεργηθούν στο πλαίσιο της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 37 του Συντάγματος, θα καθορισθεί με απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου (π.δ. 15/2022 άρθρο 1, παρ. 1, περ. δ, υποπερ. δβ). Σε κάθε περίπτωση, η περίοδος ελέγχου δεν μπορεί να υπερβαίνει το διάστημα **έξι (6) μηνών** πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής των εκλογών και **δύο (2) μηνών** μετά τη διενέργειά τους.

Όπου στο π.δ. 15/2022 γίνεται αναφορά στην «περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών», νοείται η «περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων» [υποπερ. δγ, περ. δ, παρ. 1 άρθρου 1 του π.δ. 15/2022], καθώς στην περίοδο ελέγχου των προεκλογικών δαπανών εντάσσεται ο έλεγχος, όχι μόνο των προεκλογικών **δαπανών**, αλλά και των **εσόδων**, στα οποία εξ ορισμού περιλαμβάνονται και οι **δωρεές** καθώς και **κάθε είδους χρηματοδότηση** που λαμβάνουν τα κόμματα, οι συνασπισμοί κομμάτων και οι υποψήφιοι.

Β. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ

Για τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων, αρμόδιο όργανο είναι η Επιτροπή Ελέγχου του άρθρου 25 του ν. 5026/2023. Στην Επιτροπή αυτή, επίσης, περιέρχονται τυχόν καταγγελίες εκλογικών παραβάσεων.

Γ. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

Για την κατάρτιση και ανακήρυξη συνδυασμών εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 33, 34 και

35 του π.δ. 26/2012, όπως αντικαταστάθηκαν με τα άρθρα 30, 31 και 34 του ν. 4648/2019 (Α' 205), αντίστοιχα.

Οι υποψηφιότητες κατατίθενται, πλέον, στην ηλεκτρονική πύλη καταχώρησης υποψηφίων από τους εξουσιοδοτημένους χρήστες των κομμάτων, συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων, συνδυασμών ανεξάρτητων υποψηφίων και τους μεμονωμένους υποψήφιους. Εν συνεχεία, ο κάθε υποψήφιος κόμματος, συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, συνδυασμού ανεξάρτητων υποψηφίων και οι μεμονωμένοι υποψήφιοι εισέρχονται στην ηλεκτρονική πύλη και επικυρώνουν την υποψηφιότητα τους.

Για τις προσεχείς εκλογές η διαδικασία υποβολής υποψηφιότητας, συμπεριλαμβανομένης της αποδοχής της, συντελείται αποκλειστικά εντός επτά (7) ημερών από την έναρξη της προεκλογικής περιόδου, ήτοι έως και την Δευτέρα, 5 Ιουνίου 2023.

Εντός τριών (3) ημερών μετά τη λήξη της προθεσμίας υποβολής πρότασης υποψηφιοτήτων, δηλαδή έως και την Πέμπτη, 8 Ιουνίου 2023, το Α1' Τμήμα του Αρείου Πάγου ανακηρύσσει σε δημόσια συνεδρίαση τους εκλογικούς συνδυασμούς, όπως αυτοί δηλώθηκαν.

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

Έσοδα και δαπάνες συνδυασμών

Έσοδα πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 1 του π.δ. 15/2022, όπως τροποποιήθηκε το άρθρο 19 του ν. 4954/2022 είναι:

α) Τα ποσά που συγκεντρώνουν τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων από πάσης φύσης οικονομική ενίσχυση από κάθε πηγή και ιδίως από τακτικές και έκτακτες εισφορές μελών, βουλευτών, υποστηρικτών, ψηφοφόρων και φίλων, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους, την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, σχετίζεται με τη λειτουργία του κόμματος ή του συνασπισμού κομμάτων, κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου και της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων και

β) Η κρατική χρηματοδότηση των δικαιούχων αυτής.

Δαπάνες πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων είναι τα πάσης φύσεως και προέλευσης ποσά που διαθέτουν τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων για την αντιμετώπιση κάθε είδους αναγκών τους που σχετίζονται με τη λειτουργία του κόμματος ή του συνασπισμού κομμάτων κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου και της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών (άρθρο 1 του π.δ. 15/2022, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 19 του ν. 4954/2022).

Οι δαπάνες αποδεικνύονται με ταμειακές αποδείξεις, τιμολόγια, τραπεζικές επιταγές εμβάσματα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ώστε να πιστοποιείται εμφανώς το πρόσωπο του χρηματοδότη.

Ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών των πολιτικών κομμάτων: Το ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών, στις οποίες συνυπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει σε ποσό το είκοσι τοις εκατό (20%) της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας τακτικής χρηματοδότησης στο σύνολο των δικαιούχων κομμάτων (άρθρο 9 του π.δ. 15/2022).

Διακίνηση εσόδων και δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων

Όλα τα έσοδα και οι δαπάνες κάθε πολιτικού κόμματος και συνασπισμού κομμάτων, διακινούνται υποχρεωτικά μέσω **ενός (1) έως τριών (3)** τραπεζικών λογαριασμών που τηρούνται αποκλειστικά σε ένα έως τρία ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα εδρεύοντα και εγκατεστημένα στην Ελληνική Επικράτεια. Απαγορεύεται το άνοιγμα και η διατήρηση άλλων τραπεζικών λογαριασμών, εντός ή εκτός της Ελληνικής Επικράτειας (άρθρο 3 του π.δ. 15/2022).

Οι λογαριασμοί γνωστοποιούνται, εντός δέκα (10) εργάσιμων ημερών από το άνοιγμά τους, στην Επιτροπή Ελέγχου.

Για την κάλυψη των δαπανών του, κάθε πολιτικό κόμμα και συνασπισμός κομμάτων, πραγματοποιεί πληρωμές προς τρίτους αποκλειστικά μέσω των τραπεζικών λογαριασμών του.

Κατ' εξαίρεση:

➤ τα κόμματα ή οι συνασπισμοί κομμάτων που λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση και **μόνο** αυτά μπορούν, έως το ποσό των σαράντα χιλιάδων ευρώ (40.000€) συνολικά και ετησίως, να πραγματοποιούν πληρωμές προς τρίτους, για την κάλυψη των δαπανών τους, κάνοντας χρήση μετρητών, δηλαδή χωρίς χρήση των τραπεζικών λογαριασμών τους (άρθρο 3 του π.δ. 15/2022, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 20 του ν. 4954/2022).

Σε κάθε περίπτωση, όλες οι πληρωμές προς τρίτους, είτε πραγματοποιούνται μέσω των τραπεζικών λογαριασμών είτε με μετρητά, όπως προβλέπεται μόνο για την ως άνω κατ' εξαίρεση περίπτωση, πρέπει να συνοδεύονται από τις αντίστοιχες αποδείξεις, τιμολόγια και συναφή παραστατικά που να αποδεικνύουν τη δαπάνη.

Σημειώνεται ότι κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση που υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων ευρώ (500€) διενεργείται υποχρεωτικά μόνο μέσω των τραπεζικών λογαριασμών, με υποχρεωτική αναγραφή των στοιχείων του χρηματοδότη. Υποχρεωτική είναι η αναγραφή των στοιχείων του χρηματοδότη στην απόδειξη είσπραξης και για κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση που εισπράττεται χωρίς τραπεζική κατάθεση, εφόσον δηλαδή πρόκειται για ποσό μικρότερο των πεντακοσίων ευρώ (500€) (άρθρο 5 του π.δ. 15/2022).

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Έσοδα υποψηφίων

Έσοδα υποψηφίων είναι η πάσης φύσεως οικονομική ενίσχυση που συγκεντρώνουν από κάθε είδους πηγή και ιδίως από υποστηρικτές, ψηφοφόρους και φίλους, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους, την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους ή οποιαδήποτε άλλη

δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και αφορούν σε αυτήν (άρθρο 1 του π.δ. 15/2022, όπως τροποποιήθηκε το άρθρο 19 του ν. 4954/2022).

Εκλογικές δαπάνες υποψηφίων

Εκλογικές δαπάνες υποψηφίων, είναι τα ποσά που καταβάλλονται για τις ανάγκες των υποψηφίων κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών, καθώς και κάθε είδους προσφορές, δωρεές, αποτιμώμενες σε χρήμα παροχές σε είδος και διευκολύνσεις, αμειβόμενη εργασία προς αυτούς, κάθε ποσό που καταβάλλεται για τη μίσθωση αιθουσών και πολιτικών γραφείων, την αγορά, έκδοση, κυκλοφορία και διακίνηση εντύπων, την καταχώριση και προβολή μηνυμάτων από τον τύπο και την παροχή κάθε μορφής υπηρεσιών από επιχειρήσεις διαφημίσεων, τύπου και δημοσίων σχέσεων (άρθρο 1 του π.δ. 15/2022).

Οι δαπάνες αποδεικνύονται με ταμειακές αποδείξεις, τιμολόγια, τραπεζικές επιταγές, εμβάσματα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ώστε να πιστοποιείται εμφανώς το πρόσωπο του χρηματοδότη (άρθρο 4 του π.δ. 15/2022).

Ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών ανά υποψήφιο

Για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή ανά εκλογική περιφέρεια ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 10 του π.δ. 15/2022.

Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή ανά εκλογική περιφέρεια στις εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023, προσδιορίστηκε με την απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών υπ' αρ. 48450/01.06.2023 «Προσδιορισμός για κάθε εκλογική περιφέρεια του ανωτάτου επιτρεπόμενου ορίου εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή στις εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023» (Β' 3641).

Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή Επικρατείας καθορίζεται στο ύψος που ισχύει για τους υποψήφιους βουλευτές της Α' Εκλογικής Περιφέρειας Αθηνών, το οποίο ανέρχεται σε εξήντα εννέα χιλιάδες ευρώ (69.000 €).

Αναφορικά με τις καταχωρήσεις διαφημιστικών μηνυμάτων στον τύπο, το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή καθορίζεται στο είκοσι τοις εκατό (20%) του ανωτάτου επιτρεπόμενου ύψους των εκλογικών δαπανών του (άρθρο 10 του π.δ. 15/2022).

Τραπεζικοί λογαριασμοί υποψηφίων

Στην παρ. 3 του άρθρου 4 του π.δ. 15/2022 προβλέπεται με σαφήνεια ότι οι υποψήφιοι βουλευτές, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της υποψηφιότητάς τους, ανοίγουν υποχρεωτικά **έναν (1)** τραπεζικό λογαριασμό, μέσω του οποίου κινούν όλα τα έσοδα και τις δαπάνες τους. Με την πρόβλεψη αυτή, καθίσταται σαφής η υποχρέωση των υποψηφίων για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή απουσίας εσόδων και εξόδων κατά την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων.

Οι υποψήφιοι υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν το άνοιγμα του τραπεζικού λογαριασμού, **αυθημερόν**, στην Επιτροπή Ελέγχου (παρ. 3 του άρθρου 4 του π.δ. 15/2022).

Ωστόσο, οι υποψήφιοι για τις εθνικές εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023, εφόσον ήταν υποψήφιοι και στις εθνικές εκλογές της 21ης Μαΐου 2023, είχαν γνωστοποιήσει στην Επιτροπή τον ειδικό εκλογικό λογαριασμό τους και αυτός παραμένει ο ίδιος για τις εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023, ΔΕΝ απαιτείται να τον γνωστοποιήσουν εκ νέου στην Επιτροπή Ελέγχου

Οι υποψήφιοι υποχρεούνται, επίσης, να γνωστοποιήσουν και όλους τους άλλους λογαριασμούς στους οποίους είναι δικαιούχοι ή συνδικαιούχοι, σε πιστωτικό ίδρυμα εδρεύον στην Ελλάδα ή το εξωτερικό (παρ. 3 του άρθρου 4 του π.δ. 15/2022).

Κατάθεση στον λογαριασμό επιτρέπεται, μόνο εφόσον υπάρξει προηγούμενη συναίνεση του υποψηφίου και διενεργείται μόνο επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη (άρθρο 7 του π.δ. 15/2022).

Κατ' εξαίρεση, κάθε υποψήφιος ή/ και αιρετός αντιπρόσωπος της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δύναται να πραγματοποιεί, αποκλειστικά για την κάλυψη των δαπανών του, πληρωμές σε τρίτους, χωρίς χρήση του τραπεζικού του λογαριασμού, εφόσον οι πληρωμές αυτές συνολικά δεν υπερβαίνουν, πλέον, το ποσό των χιλίων ευρώ (1.000€), για όλη τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων ή κατά τη διάρκεια του έτους και συνοδεύονται από τις αντίστοιχες αποδείξεις, τιμολόγια και συναφή παραστατικά που αποδεικνύουν τη δαπάνη (άρθρο 4 του π.δ. 15/2022, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 21 του ν. 4954/2022).

ΣΤ. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Ιδιωτική χρηματοδότηση είναι η οικονομική ενίσχυση οποιασδήποτε μορφής που παρέχεται σε δικαιούχους χρηματοδότησης, δηλαδή πολιτικά κόμματα/ συνασπισμούς και προέρχεται μόνο από φυσικά πρόσωπα (άρθρο 1 π.δ. 15/2022).

Για ποσά που υπερβαίνουν το ποσό των πεντακοσίων ευρώ (500€), η χρηματοδότηση των κομμάτων/ συνασπισμών διενεργείται υποχρεωτικά, μόνο μέσω των τραπεζικών λογαριασμών που διατηρούν, με υποχρεωτική αναγραφή των στοιχείων ταυτότητας του χρηματοδότη (παρ. 3 άρθρο 5 π.δ. 15/2022).

Η ιδιωτική χρηματοδότηση πολιτικού κόμματος ή συνασπισμού, από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το ποσό των είκοσι χιλιάδων ευρώ (20.000€) (παρ. 1 άρθρο 8 π.δ. 15/2022).

Απαγορεύεται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων (παρ. 6 άρθρο 5 π.δ. 15/2022) από:

- α. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια
- β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου
- γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού, και

δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και από συζύγους και κατιόντες αυτών.

Απαγορεύεται, επίσης, οποιαδήποτε ιδιωτική χρηματοδότηση, πλην των τακτικών εισφορών μελών, σε πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς κομμάτων των οποίων ο πρόεδρος, ο γενικός γραμματέας, μέλος διοικούσας επιτροπής ή ο νόμιμος εκπρόσωπος έχει καταδικασθεί (παρ. 8 άρθρο 5 π.δ. 15/2022):

- α) σε κάθειρξη για τα αδικήματα των κεφαλαίων 1-6 του Δεύτερου Βιβλίου του Ποινικού Κώδικα ή
- β) σε οποιαδήποτε ποινή για εγκλήματα του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα που επισείουν την ποινή της ισόβιας κάθειρξης ή
- γ) σε ισόβια κάθειρξη για κάθε άλλο αδίκημα.

Η ανωτέρω απαγόρευση ισχύει από την επομένη της ημέρας της οριστικής καταδικαστικής απόφασης και για όλη τη χρονική διάρκεια της επιβληθείσας ποινής. Η έκτιση ή μη της ποινής ή η παραγραφή αυτής δεν ασκεί επιρροή στον υπολογισμό του ανωτέρω χρονικού διαστήματος.

Διανομή κουπονιών από τα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων ως μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης

Η έκδοση κουπονιών επιτρέπεται, μόνο εφόσον αυτά είναι αριθμημένα και θεωρημένα από την Επιτροπή Ελέγχου.

Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 5 του π.δ. 15/2022, η αναγραφή του ονοματεπωνύμου και του αριθμού φορολογικού μητρώου ή του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας του αγοραστή χρηματοδότη, είναι υποχρεωτική, μόνο εφόσον το ποσό της χρηματοδότησης υπερβαίνει τα δεκαπέντε ευρώ (15€). Εάν το ποσό της δωρεάς ισούται ή είναι μικρότερο των δεκαπέντε (15€) ευρώ, δεν είναι απαραίτητη η αναγραφή των στοιχείων του χρηματοδότη.

Για την αποφυγή οιασδήποτε κατάχρησης δικαιώματος, το ανώτατο συνολικό ποσό των κουπονιών αξίας έως δεκαπέντε ευρώ (15€), δεν μπορεί να υπερβαίνει το τέσσερα τοις εκατό (4%) της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του προηγούμενου έτους ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων ετησίως και, σε καμία περίπτωση, το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων ευρώ (75.000€) ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων κατ' έτος. Σε κάθε περίπτωση, το ακριβές ποσό των ανώνυμων κουπονιών που αντιστοιχεί σε κάθε κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων καθορίζεται, το πρώτο δεκαήμερο κάθε έτους, με διαπιστωτική πράξη του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου.

Για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων που δεν λαμβάνουν τακτική κρατική χρηματοδότηση, το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι χιλιάδες ευρώ (20.000€) ετησίως.

Τα κουπόνια που δεν διατέθηκαν επιστρέφονται με ευθύνη του κόμματος ή του συνασπισμού κομμάτων στην Επιτροπή Ελέγχου.

Υπενθυμίζεται ότι η ανώνυμη χρηματοδότηση διενεργείται, μόνο μέσω της διάθεσης ανώνυμων κουπονιών, κατά τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφηκαν ανωτέρω. Διοργάνωση εξορμήσεων από τα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων με σκοπό την οικονομική τους ενίσχυση δεν επιτρέπεται (παρ. 6 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017).

Ζ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του π.δ. 15/2022, η χρηματοδότηση των υποψηφίων γίνεται με ονομαστικές καταθέσεις στον ειδικό τραπεζικό λογαριασμό που διαθέτει κάθε υποψήφιος, σύμφωνα με τα παραπάνω. Κατάθεση στο λογαριασμό αυτό επιτρέπεται, μόνο εφόσον υπάρξει προηγούμενη συναίνεση του υποψήφιου και διενεργείται μόνο επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

Εφόσον δεν υπερβαίνει το όριο των πεντακοσίων (500) ευρώ, η χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με όποια άλλη μέθοδο επιτρέπει τη σύνδεση του προσφερόμενου ποσού με κάποιο φυσικό πρόσωπο το οποίο μπορεί να ταυτοποιηθεί. Στην περίπτωση αυτή, εκδίδεται υποχρεωτικά απόδειξη είσπραξης, στην οποία αναγράφεται το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός φορολογικού μητρώου ή ο αριθμός δελτίου ταυτότητας του καταθέτοντος προσώπου.

Η ιδιωτική χρηματοδότηση υποψηφίου από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

Απαγορεύεται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς υποψηφίους (άρθρο 7 του π.δ. 15/2022) από:

- α. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια
- β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου
- γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού, και
- δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και από συζύγους και κατιόντες αυτών.

Η. ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ /ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Χώροι υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων των συνδυασμών κομμάτων και συνασπισμών

Για τη χρήση των χώρων που θα διατίθενται για το σκοπό της προεκλογικής προβολής των μηνυμάτων των συνδυασμών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 14 του π.δ. 15/2022.

Η διάθεση των χώρων υπαίθριας προβολής των συνδυασμών καθορίζεται από τους δήμους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών υπ' αρ. 8481/10.2.2022 «Καθορισμός τρόπου κατανομής και χρήσης των χώρων που παραχωρούνται από τα δημοτικά συμβούλια στα πολιτικά κόμματα, τους συνασπισμούς πολιτικών κομμάτων, τους συνδυασμούς υποψηφίων και τις Επιτροπές Υποστήριξης του άρθρου 10 του ν. 4023/2011 (Α'220), για την προεκλογική προβολή τους, καθώς και άλλων λεπτομερειών» (Β' 674, Α.Δ.Α.: ΨΙ5Ε46ΜΤΛ6-ΕΝ6).

Προβολή προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων και των συνασπισμών από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα

Για τις προσεχείς εκλογές 25ης Ιουνίου 2023, εκδόθηκε η με αριθμ. Ε/373/31.05.2023 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Επικρατείας «Καθορισμός των όρων, των προϋποθέσεων και του χρόνου προβολής, κατά την προεκλογική περίοδο, των πολιτικών κομμάτων και των συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων, που συμμετέχουν στις βουλευτικές εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023, από τους δημόσιους και ιδιωτικούς ενημερωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς επίγειας μετάδοσης ελεύθερης λήψης, και τους φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών μέσω δορυφόρου» (Β' 3618).

Η μετάδοση πολιτικών μηνυμάτων διενεργείται δωρεάν και απαλλάσσεται από κάθε τέλος (άρθρο 15 παρ. 1β του π.δ. 15/2022).

Κανένα μήνυμα δεν επιτρέπεται να μεταδίδεται την προηγούμενη, καθώς και την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών (άρθρο 15 παρ. 3 του π.δ. 15/2022).

Απαγορεύσεις για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου

Σύμφωνα με το άρθρο 17 του π.δ. 15/2022, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου απαγορεύεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση αεροπανών, πανών, αφισών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, εκτός των χώρων που διατέθηκαν από τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια για τον σκοπό αυτό και

β. Η μετάδοση από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου του άρθρου 3 του ν. 2328/1995 (Α' 159), τα οποία προβάλλουν, με οποιονδήποτε τρόπο, πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς πολιτικών κομμάτων, με εξαίρεση τη μετάδοση τέτοιων διαφημιστικών μηνυμάτων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ανωτέρω ενότητα της παρούσας, περί προβολής προεκλογικών μηνυμάτων.

Αναφορικά με τις ώρες λειτουργίας και την κλίμακα έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των οχημάτων των κομμάτων, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, για τις εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023, ισχύει η κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη υπ' αρ. 51774/31.12.2014 «Καθορισμός ωρών λειτουργίας και βαθμού έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων κ.λπ. των κομμάτων και των συνασπισμών συνεργαζόμενων κομμάτων κατά την προεκλογική περίοδο των εκάστοτε γενικών βουλευτικών εκλογών και άλλων λεπτομερειών» (Β' 23/2015).

Απαγορεύσεις για τους υποψηφίους κατά την προεκλογική περίοδο

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του π.δ. 15/2022, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 75 του ν. 5027/2023 (Α' 48), κατά την προεκλογική περίοδο απαγορεύεται για τους υποψηφίους:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση σε εξωτερικούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, καθώς και σε κάθε μορφής αυτοκινούμενα μέσα,

- αεροπανώ, πανώ, γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής
- η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορφής για την προσωπική τους προβολή, καθώς και
- η χρήση χρωστικών ουσιών και η αναγραφή συνθημάτων σε οποιονδήποτε εξωτερικό χώρο.

β. Η διακίνηση κάθε μορφής ένθετων φυλλαδίων μέσω του τύπου.

γ. Η προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω των δημόσιων και ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης ή των φορέων παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών. Απαγορεύεται, επίσης, από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, η μετάδοση κάθε είδους εκπομπών, οι οποίες παρουσιάζονται, αμέσως ή εμμέσως, από υποψήφιους.

δ. Η διακίνηση προεκλογικού υλικού μέσω του Δημοσίου, των ν.π.δ.δ. και των κρατικών ν.π.ι.δ.

ε. Η λειτουργία εκλογικών κέντρων από υποψήφιους ή από τρίτους χάριν υποψηφίων.

Σημείωση: α) Δεν περιλαμβάνονται στην έννοια του εκλογικού κέντρου τα πολιτικά γραφεία των υποψηφίων, εφόσον δεν είναι εγκατεστημένα σε ισόγειους χώρους. Εξαιρούνται της απαγόρευσης εγκατάστασης, σε ισόγειους χώρους, πολιτικά γραφεία βουλευτών, τα οποία λειτουργούν, συνεχώς από την 31η Δεκεμβρίου 2000 μέχρι και την ημερομηνία διενέργειας των εκλογών.

Για τους υποψηφίους, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, ο επιτρεπόμενος αριθμός χρήσης πολιτικών γραφείων, ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασής τους, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3). Στον ανωτέρω περιορισμό δεν συνυπολογίζεται **ένα (1) επιπλέον πολιτικό γραφείο**, εφόσον αυτό βρίσκεται εκτός των γεωγραφικών ορίων της εκλογικής περιφέρειας του υποψηφίου βουλευτού (άρθρο 75 του ν. 5027/2023).

Στον εξωτερικό χώρο των πολιτικών γραφείων των υποψηφίων επιτρέπεται μόνο η τοποθέτηση πινακίδας με τα αναγκαία προσδιοριστικά στοιχεία του υποψηφίου. Σε κάθε περίπτωση, η ανάρτηση πανώ, αεροπανώ, αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορφής, η αναγραφή συνθημάτων, καθώς και η χρήση μεγαφωνικών εγκαταστάσεων, απαγορεύεται.

Η παραχώρηση της χρήσης ή η μίσθωση υπαίθριων ή στεγαζόμενων χώρων, από και προς τρίτους, για τη λειτουργία εκλογικών κέντρων και εντευκτηρίων, κάθε μορφής, σε σχέση με την προβολή υποψηφιότητας βουλευτή, συνιστά ποινικό αδίκημα για τους κύριους των ακινήτων, τους εκμισθωτές και τους μισθωτές τούτων, το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον ενός (1) έτους.

Εμφανίσεις υποψηφίων σε ραδιοτηλεοπτικά μέσα

Για τις εμφανίσεις των υποψηφίων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου στα ραδιοτηλεοπτικά μέσα, εκδόθηκε η με αριθμ. 1300/31.05.2023 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών

και Επικρατείας «Καθορισμός αναγκαίων λεπτομερειών, σχετικά με τις εμφανίσεις στα δημόσια και ιδιωτικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα, των υποψηφίων βουλευτών και των οριζόμενων εκπροσώπων των κομμάτων ή των συνασπισμών, στις βουλευτικές εκλογές της 25ης Ιουνίου 2023» (Β' 3611).

Σύμφωνα με την ως άνω ΚΥΑ, στις προσεχείς εκλογές της 25^{ης} Ιουνίου 2023, οι εμφανίσεις των υποψηφίων δεν διέπονται από τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του π.δ. 15/2022 και εφαρμόζονται οι κανόνες δεοντολογίας ως προς την άμεση και έμμεση προβολή τους, ιδίως δε η αρχή της ισότιμης μεταχείρισής τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Για την προβολή στις εφημερίδες και στο διαδίκτυο, εκ του νόμου δεν τίθεται περιορισμός.

Η ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΠΑΝΟΥ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ:

1. Βουλή των Ελλήνων
Επιτροπή Ελέγχου (άρθρο 25 ν. 5026/2023) Βασ. Σοφίας 11
Τ.Κ. 106 71, Αθήνα
2. Αντιπεριφερειάρχες Περιφερειακών Ενότητων-Έδρες τους
3. Δημάρχους
(μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)
4. Ελληνική Ένωση Τραπεζών
Σόλωνος και Μασσαλίας 1
Τ.Κ. 106 80, Αθήνα
5. Πολιτικά κόμματα:
  - ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Πειραιώς 62, Τ.Κ. 183 46
director@nd.gr, gram_pe@nd.gr, genikos@nd.gr
  - ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ
ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ- ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ
Πλατεία Ελευθερίας 1, Τ.Κ. 105 53
info@syriza.gr
  - ΠΑΣΟΚ- ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ
Χαρλάου Τρικούτη 50, Τ.Κ. 106 80
director@nd.gr, gram_pe@nd.gr, genikos@nd.gr
  - ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
Λ. Ηρακλείου 145, Τ.Κ. 142 31
mailbox@kke.gr
  - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ-
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ιπποκράτους 10-12, Τ.Κ. 106 79
pressellinikilisi@gmail.com

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα

- Εσωτερικών και Οργάνωσης
3. Γραφείο Υπηρεσιακής Γραμματείας
  4. Γενικό Διευθυντή Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
  5. Διεύθυνση Εκδόσεων
  6. Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
(για την ανάρτηση της παρούσας στην ιστοσελίδα του *ΥΠ.ΕΣ.*)